

ไพฑูรย์ (Cat's eye)

เชอ ว่องสังสาร

— — —

ชื่อของสัตว์มักจะนำไปเรียกสรรพสิ่งทั้งหลายในโลกเกือบทุกชาติทุกภาษา บ้านเรายังมีมากแทบจะชินหู เริ่มต้นจากบ้านที่เราอาศัย เครื่องอุปกรณ์บางชนิดชื่อสัตว์ เช่น ออกไก่ เรือที่เป็นพาหนะใช้ในประเทศเรานานมากเลมาแล้ว ก็ต้องมี หางเสือ ยิง รดยนต์ซึ่งเป็นพาหนะสำคัญทางบกด้วยแล้วยังมีชื่อสัตว์มาก เช่น นมหนู ห้วนกระจอก เป็นต้น

แม้แต่อำรณ์เครื่องประดับก็มีชื่อของสัตว์ติดอยู่ด้วย เครื่องเพชรพลอยก็เป็น ตัวอย่างอันดี ครึ่งหนึ่งเพชรตาแมวเคยเรียกกัน และมีค่าสูงเห็นจะเป็นการแปลมาจาก ภาษาอังกฤษก็ได้ ซึ่งในภาษาอังกฤษเรียกว่า Cat's eye และเหมือนกับที่ไทยเรียกว่า ไพฑูรย์

เห็นจะต้องทบทวนเรื่องเพชรพลอยเสียหน่อย เพราะเรื่องนี้เป็นเรื่องของฝ่ายใน เขา เรามักจะไม่ใคร่ทราบ ครั้นจะสอบถามก็เป็นเรื่องละเมียดลึกลับเขาไป จึงอ่านจาก ตำรา และพอประมวลเล่าสู่กันฟัง ตำราว่าไว้ว่า อันเพชรพลอยนั้นมีความหมายถึงอัญมณีต่าง ๆ คนเราส่วนมากเข้าใจคำว่า เพชร กันเป็นอย่างดี แต่คำว่าพลอยนั้นไม่ค่อยรู้จักกันนัก เห็นที่ใช้ก็ออกได้พลอย อันหมายถึงไถ่มันไม่รู้จักคุณค่าของพลอย โบราณเราก็ได้ยินว่า เพชร นิล จินดา แต่ปัจจุบันพอจะอนุมานได้ว่า นอกจากเพชรแล้วยังมีพลอยซึ่งมีความหมายกว้าง ๆ คำว่าพลอย ฝรั่งไม่เห็นมีใช้แต่จะเรียกจำเพาะเจาะจงก็เป็นแต่ละชนิด เช่น ทับทิม (Ruby) นิลน้ำเขียว (Sapphires) ไปเลย ฉะนั้นก็พอจะสรุปได้ว่า นอกจากเพชร เป็นพลอยทั้งสิ้น ซึ่งพลอยก็คือน้ำหินมีค่า ส่วนไม่มีค่า ไม่เรียกพลอย

แร่หินมีค่าพอจะแบ่งได้ตามทฤษฎีวิทยาศาสตร์ คือ

- 1. แร่หินสีมีค่าสูง (Precious Stones)
- 2. แร่หินสีมีค่า (Semi precious stones)
- 3. แร่หินสีต่างๆ (Coloured Stones)

แร่หินสีมีค่าสูง ได้แก่ เพชร ทับทิม มรกต นิลน้ำเขียว (Sapphires) โฟทิวรี (Cat's eye) หยก โอปอล

แร่หินสีมีค่า ได้แก่ พลอยบุษราคัม (Topoz) พลอยสีม่วง (Amethyst) พลอยเพทาย (Zircon) พลอยโกเมน (Garnet) เป็นต้น

แร่หินสีต่างๆ ได้แก่ แร่หิน เฟลสปาร์ (Felspar), ไมคา (Mica) เป็นต้น

ในหินขอรบรวมเฉพาะโฟทิวรี (Cat's eye) โฟทิวรีจัดเป็นของสูงชนิดหนึ่ง ในนพรัตน์ ซึ่งเป็นกลอนที่สมเด็จพระยาบรมมหาราชยุรวงศ์ (ดิศ บุนนาค) นำทูลเกล้า ถวายรัชกาลที่ 2 ที่จกนได้แพร่หลาย ดังนี้

เพชรตีมันแดง	เขียวใสแสงมรกต
เหลืองใสสดบุษราคัม	แดงแก่กำโกเมนเอก
สีหมอกเมฆนิลกาฬ	มุกดาหารหมอกมัว
แดงสลัวเพทาย	สังวาลย์สายโฟทิวรี

เพชรพลอยจะมีค่าราคาตามักขึ้นอยู่กับความนิยมเป็นสำคัญ อาจกล่าวได้ว่า ถ้าสังคมชั้นสูงนิยม ราคาที่สูงขึ้น เช่นครั้งหนึ่งดยุค ออฟ คอนนอต ประเทศอังกฤษ ประทานแหวนโฟทิวรีให้แก่เจ้าหญิงหลุย แห่งปรัสเซีย (เยอรมัน) ก็ทำให้นิยมโฟทิวรี กันไปพักหนึ่ง

การพิจารณาลักษณะ แร่หินสีเหล่านี้ มีการพิจารณากัน 3 ประการ คือ

- 1. ความแข็ง (Hardness)
- 2. ความถ่วงจำเพาะ
- 3. มาตรการแสงหักเห (Refractive inde)

ไพฑูรย์ มีความแข็ง 7

ความถ่วงจำเพาะ 2.5

และมีเส้นแสงหักเห 2 เส้น คือ 1.54 — 1.55

ไพฑูรย์ เข้าใจว่าคงมีการนิยมใช้ในประเทศไทยหลายร้อยปีมาแล้ว ซึ่งสังเกตได้จากกรุดพระตามกรุต่าง ๆ จะมีไพฑูรย์ใส่ไว้เป็นจำนวนมาก กรุพระที่พบจะมีตั้งแต่สมัยเชียงแสน

ความเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ของไพฑูรย์ เป็นที่ประจักษ์ในท้องถิ่นต่าง ๆ กัน ในอินเดียถือกันว่า เป็นของป้องกันผี และทำให้มีเสน่ห์

กรมศิลปากรเองก็ได้จัดบรรเลงด้วยวงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์ บรรยายสรรพคุณของแก้ว 9 ประการ คือ

เพชรดีในทางเดช

ทับทิมดีในทางขจัดโรค และมั่งมีทรัพย์

มรกต ประดับกันเขยวงา

บุษราคัมให้คุณทางอายุวัฒนะ

โกเมน ดีในทางมีชื่อเสียง

นิลกาฬ ให้ผลทางสิ่งที่จะไหลเทมา

มุกดาหาร ขจัดสัตว์ร้ายอสรพิษนานา

แก้วไพฑูรย์ช่วยให้วรรณะผุดผ่อง

ส่วนไพฑูรย์นั้นทำให้นวนฉวีบน และได้รับชัยชนะ

ความเชื่อถือตามวันของคนโบราณ ก็มีเรื่องการใช้แก้วต่าง ๆ คือ

อาทิตย์	รัตนากรณี	สีแดง	ทับทิม
จันทร์	เศตากรณี	สีขาวมัน	มุกดา
อังคาร	ตามพากรณี	สีชมพู	โกเมน
พุธ	อินทนิล	สีเขียว	มรกต
พฤหัสบดี	ปีตากรณี	สีเหลืองอ่อน	ไพฑูรย์

ศุกร์	ปักษีสราภรณ์	สีหยาดน้ำ	เพชรน้ำค้าง
เสาร์	กัณหภรณ์	สีดำนัน	นิลกาฬ

ฝรั่งเองก็ถ้อยเหมือนกัน แต่ถ้อยโลกเตือนเกิด และมีความหมายต่าง ๆ คือ

มกราคม	พลอยกาเนต	หมายถึง	ความบึกแผ่น
กุมภาพันธ์	พลอยสีม่วง	„	ความซื่อสัตย์
มีนาคม	พลอยอะครีวามารีน	„	ความกล้าหาญ
เมษายน	เพชร	„	ความไร้เดียงสา
พฤษภาคม	มรกต	„	ความสำเร็จในความ
มิถุนายน	ไข่มุก	„	สุขภาพและความมั่นคง
กรกฎาคม	ทับทิม	„	ความพอใจ
สิงหาคม	ไพฑูรย์	„	ความเปี่ยมสุข
กันยายน	นิลน้ำเขียว	„	ความฉลาด
ตุลาคม	โอปอ	„	ความหวัง
พฤศจิกายน	บุษราคัม	„	ความซื่อสัตย์
ธันวาคม	เพทาย	„	ความมั่งคั่ง

ตราบิตความเชื่อในสิ่งเหล่านี้ยังมีอยู่ ความนิยมของเหล่านี้ก็ยังมั่งคั่งนาน เป็น
 ที่น่าสังเกตุมักว่าชนิดหนึ่งค่าน้อยเรียกว่า แก้วตาเสือ (Tiger's eye) กล่าวกันว่า ถ้าได้
 ความร้อนช่วยจะทำให้ดูคล้ายไพฑูรย์ ซึ่งมีการหลอกลายกัน ค่าที่ไพฑูรย์มีค่าเราคงเคยจะ
 ได้ยินคำว่า “เพชรตาแมว” กันมาบ้าง